





**ЦЕНТРАЛЬНАЯ АЗИЯ:
ПРОБЛЕМЫ СОТРУДНИЧЕСТВА
И РЕГИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
В НОВЫХ ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ
УСЛОВИЯХ**

Алматы, 2014

роста	98
Ж.Қ.Идрышева	
Орталық Азиядағы заңсыз көші-қон үдерісі және қауіпсіздік мәселесі	102
Ф.П. Уразаева	
Орталық Азиядағы қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі интеграциялық үрдістердің маңыздылығы.....	112
А.Т. Кульбаева	
Центральная Азия как транзитный коридор: некоторые аспекты.....	117
А.Б. Кузембаева	
Республика Казахстан и НАТО: сотрудничество в области региональной безопасности.....	121
Б.З. Бөжеева	
Орталық Азиядағы қауіпсіздік саласындағы интеграциялық үдерістер...	126
Г.С. Байкушикова	
Образование для устойчивого развития в Центральной Азии.....	130
С.Ж. Айдарбаев	
Общая характеристика договора о Евразийском Экономическом Союзе: некоторые общетеоретические положения.....	135
Балаубаева Б.М., Зияданова А.С.	
XXI ғасырда Орталық Азия мемлекеттерінің халықаралық қатынастардағы орны мен рөлі.....	145
А.Б. Азаматова, А.Б. Бекмухаметова	
Перспективы Республики Казахстан от союзной интеграции.....	150
А.О. Ондаш, Әбдірахман Д.С	
Қазақстан мен Орта Азия елдері арасындағы энергетика мәселелері және оларды шешу жолдары.....	156
М.С. Мырзабеков	
Халықаралық терроризм мен және діни экстремизмге қарсы күрес шаралары контекстіндегі Орталық Азия қауіпсіздігінің мәселелері.....	160
Ж.Т. Сайрамбаева, Э. Аянбаев	
Опыт Европейского Союза для стран Центральной Азии в вопросах правового регулирования защиты продуктов питания.....	167
А.Р. Әліпбаев, Р.О. Керимкулова	
Қазақстан мен Түркия ынтымақтастығы: аймақтық және жаһандық деңгейдегі жаңа жетістіктер.....	171
Э. Г. Адиль	
Концептуальные подходы в исследовании геополитических процессов с точки зрения цивилизационного развития.....	177
Содержание.....	185

Центральная Азия: проблемы сотрудничества
и региональной безопасности
в новых геополитических условиях

Сборник материалов международной научно-практической конференции

Подписано в печать 25.12.2014 г. Формат бумаги 60x84 1/16

Бумага "Multilaser". Печать – RISO.

Гарнитура "Таймс". Объем 8,5 п.л. Тираж 200 экз.

Заказ № 63. Обложка – Colorit.

Отпечатано в типографии ИП «Сагаутдинова М.Ш.»

050036, г. Алматы, мкр.12-16-69

діндарларының қолынан келеді десек, еш күпірлік болмас. Сөз жоқ, осынау мәртебелі міндетті Исламның өзі және оның тарихи туралы айқын түсінігі бар, шығармашыл зиялылар мен дін басылары жүзеге асыруға тиіс [6].

Мұндай бастама мұсылман дін басыларының өзінен басталып, олардың өзара қарым-қатынастары кепілдемелік сипатта болуы, сөйтіп мемлекеттің дін ісіне араласпау принципіне негізделетіні, өзінен-өзі белгілі.

Мұсылманның Киелі Кітабы – Құран мейлінше күрделі де көп мағыналы. Исламның ақиқат мәні кашанда өзгеріссіз қалып отырған, алайда оның мәтінін әр кезде, әр халық арасында әр түрлі жоруға кеңшілік бар.

Қазақстан аумағында ислам ханафиттік деп аталатын діни-құқықтық мектеп пен сопылықты насихаттайтын идеологияның негізінде қалыптасты.

Сопылықтың елеулі ерекшеліктерінің бірі – қоғамдық қатынастардың белгілі бір ахуалында ислам догмаларының жерсінуіне мүмкіндік беретін рухани бейімделгіштігі.

Міне осы сияқты сопылықтың оң ниетінің арқасында Ислам дінін қабылдаған қазақтар Құран ережелерінің негізіне де, исламға дейінгі дәстүрлі ырым-жораға да табиғи түрде және бір мезгілде мінәжат ете алатын болған. Осылайша қазақтар өздері үшін жаңа ислам дінін қабылдағанымен, өз бабалары – түркінің көшпелі тайпаларының рухани мұрасынан да көз жазған жоқ.

Қазақстан аумағында сопылық дәстүрдің негізін салып, оны түркілік дәстүрмен үндестірген әйгілі тұлға – Қожа Ахмет Йасауи, оның кесенесі байырғы Түркістанға орналасқан. Йасауидің тікелей жанқиярлық еңбегінің арқасында ғана қазақ тайпаларының ұлттық ортасында Ислам канондары мен далалық дәстүр үндестік тапты.

Осылайша Исламның қалыптасуы және дамуы барысында Исламның жан-жақты тәпсірленуі ұдайы болып отырған процесс, мұның Құран рухы мен әрпіне де, Шариятқа да қайшы келетін немесе қайшы келуі мүмкін ештенесі жоқ. Бұл тұрғыдан келгенде, Қазақстанда біржолаға орныққан исламдық дін таным үлгісін одан әрі идеологиялық тұрғыдан дамытып, біздің теологтар тарапынан исламдық мұраларды жаңғыртуға, сөйтіп еліміздегі мұсылман қауымының қазіргі жағдайына жаратуға жол бермеуге болмайды.

Мәселен, бірқатар елдерде, мемлекеттің қоғамдық және саяси ахуалын тұрақтандыру процесінде, зайырлы билік пен діншілдер арасында рухани дәнекер болуда, «зайырлы» Ислам деп аталатын үлгі одан әрі қолдау тауып отыр.

Бұл сияқты бітімгершіл де қоғамдық мәні бар үлгіде Исламның жаңғыруы Қазақстанда да көрініс таба алады.

Әрине бұл ретте экстремизммен тікелей күрес үлгісін де естен шығаруға болмайды. Бұл мәселе, ең алдымен, тек қана идеологиялық диверсия арқылы емес, сонымен бірге экстремистер мен терроршылар тобынан тікелей қарулы агрессиясының нәтижесінде шырқы бұзылуы мүмкін антитеррорлық бекініс белдеуіне тікелей қатысты.

Ең соңында, діни ұйымдар мен қайырымдылық қорлардың қызметін

тексеріп отыруға және экстремистік топтардың бой көрсетуінің алдын алуға бағытталған, полицейлік бақылау шараларын қолдану арқылы жүргізілетін «көпестүрлі профилактика» одан әрі жалғасын табуға тиіс. Әрине назар экстремистердің аймақтық және халықаралық қозғалысымен күреске аударылуы керек.

Бұл ретте, экстремистік орталықтар мен олардың қаржылық тораптарын анықтау жөнінде қазақстандық және шетелдік арнаулы қызметтің аймақтық және халықаралық ынтымақтастығын дамытудың қажеттілігі мен пайдалылығында, сондай-ақ Орталық Азия арқылы өтетін есірткі транзитіне тосқауыл қоюдың қажеттілігіне ешқандай күмән болмауға тиіс.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Проблемы борьбы с терроризмом в современных условиях. - Алматы, 2003. - С. 592.
2. <http://www.krugosvet.ru/enc/istoriya/TERRORIZM.html>
3. <http://antiterror.ru/expabroad/80863962>
4. Д. Макарова. Исламский терроризм на территории Центральной Азии // <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1242703920>
5. А. Медетбеков. Угрозы терроризма и религиозного экстремизма в Центральной Азии // <http://expertkg.info/society/in-kyrgyzstan/61.html>
6. С. Әмірғазин. Діни тасқынға тосқауыл бола ма? // Егемен Қазақстан. 12 қаңтар, 2002 ж. 3 б.

Сайрамбаева Ж.Т.

к.ю.н., доцент кафедры международного права
КазНУ им. аль-Фараби

Аянбаев Э.

докторант кафедры международного права
КазНУ им. аль-Фараби

ОПЫТ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА ДЛЯ СТРАН ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В ВОПРОСАХ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЗАЩИТЫ ПРОДУКТОВ ПИТАНИЯ

Остатки средств защиты продуктов, (пестициды используемые для защиты мясных продуктов) в пище являются очень важным элементом химического загрязнения продуктов питания, что является потенциально опасным для здоровья человека. Пестициды являются одним из классов так называемых «загрязнителей» в Соглашении по применению санитарных и фитосанитарных мер Всемирной торговой организации требуют все меры безопасности пищевых продуктов и применяются к импорту, которые должны быть «научно обоснованными» и «недискриминационными» и, следовательно, загрязнение пестицидами стало одним из важнейших

вопросов в торговых отношениях, в частности, в случае экспорта продовольствия Европейского Союза (ЕС) в Республику Казахстан. После изучения остатков пестицидов в общем контексте безопасности пищевых продуктов и в контексте международных торговых правил, данная статья исследует правовые основы установления максимально допустимого уровня остаточной концентрации пестицидов (МДУ) в ЕС и РК в сравнении с международным стандартом МДУ, установленным в Кодексе Алиментарииус ФАО и ВОЗ. Особого внимания заслуживают разные подходы к «предельной точке» в определении конкретных пестицидов.

В группу сельскохозяйственных ядохимикатов (пестицидов) входят сотни веществ, различных по своему химическому составу, физическим свойствам, токсичности и целям применения.

Широкое применение их в сельском хозяйстве нередко приводит к попаданию ядохимикатов в продукты питания, с которыми они затем поступают в организм человека как непосредственно, так и в виде веществ, образовавшихся в результате их превращения. В литературе описаны случаи острых отравлений сельскохозяйственными ядохимикатами преимущественно при производстве их, а также при работе с ними в сельском хозяйстве. [1] Хронические отравления и заболевания в результате загрязнения пищевых продуктов остаточными количествами сельскохозяйственных ядохимикатов с достоверностью не установлены. Известны лишь случайные острые отравления после использования в пищу хлеба или других изделий, приготовленных из муки, содержащей высокотоксичные протравители (главным образом ртутные), в результате использования семенного протравленного зерна по ошибке для пищевых целей. Но эти отравления, являясь пищевыми, вместе с тем не относятся к заболеваниям, имеющим отношение к пищевым продуктам, содержащим остаточные количества сельскохозяйственных ядохимикатов, применяемых для обработки посевов зерновых, овощных или садовых культур.

Попытки изучения заболеваемости населения в связи с использованием в пищу продуктов питания, содержащих остатки пестицидов, пока не дали определенных результатов. Это объясняется тем, что, помимо пестицидов, на состояние здоровья человека может влиять ряд других факторов внешней среды. Кроме того, пока не получено достаточных обобщенных данных в отношении истинного содержания остаточных количеств ряда пестицидов в продуктах питания. Проблема осложняется еще и тем, что в практике сельского хозяйства для обработки одной и той же культуры все чаще применяются совместно или последовательно несколько препаратов. Это создает условия для комбинированного токсического действия.

Остаточные количества некоторых пестицидов, содержащихся в пищевых продуктах, могут накапливаться в организме человека. Так, в США, где широко используют в сельском хозяйстве ДДТ (дихлордифенилтрихлорэтан, инсектицид), содержание его в жировой ткани людей, не имеющих профессионального контакта с этим препаратом,

достигает 3,6 — 54,6 мг/кг, а в ряде случаев даже 74 мг/кг. Правда, пока еще нет оснований утверждать, что те пестициды, которые подвергаются распаду и выводятся из организма, менее токсичны для него, чем те, которые накапливаются в нем. Образующиеся в течение небольшого отрезка времени вещества в процессе обмена пестицидов в организме могут также накапливаться в тканях и оставаться в неактивной форме в течение неопределенного времени. В частности, это относится к хлорорганическим препаратам, включая ДДТ. [2]

Сельскохозяйственные ядохимикаты могут попадать в съедобные части растений (плоды, ягоды, овощи, зерна). При обработке кожных покровов продуктивного скота в целях борьбы с эктопаразитами, а также при поедании скотом корма (сено, силос, солома, отруби, ботва сахарной свеклы, горох, комбикорм и др.), содержащего остатки сельскохозяйственных ядохимикатов, они обнаруживаются также в молоке, мясе и жире животных, в мясе и яйцах птиц. Накопление пестицидов в пищевых продуктах зависит от их стойкости. Сельскохозяйственные ядохимикаты могут оставаться на поверхности растения или проникать внутрь его. Содержание остатков зависит и от характера поверхности растения. Шероховатая поверхность лучше задерживает остатки, чем гладкая. Важное значение имеют атмосферные осадки, воздушные потоки, температура воздуха и пр. Содержание сельскохозяйственных ядохимикатов в пищевых продуктах зависит и от того, в каком виде они были применены.

Национальное законодательство как раз направлено на защиту населения от потребления в пищу зараженных продуктов питания, закрепляя «золотую середину» при применении пестицидов в сельском хозяйстве.

Например, законодательство ЕС по остаткам ветеринарных лекарственных препаратов, используемых в животноводстве и по остаткам средств защиты растений (пестициды) предусматривает научную оценку перед разрешением соответствующих продуктов. Законодательство, регламентирующее использование контактных пищевых материалов предусматривает, что эти материалы не должны передавать свои компоненты в еду в таких количествах, которые могут поставить под угрозу человеческое здоровье или изменить состав, вкус или текстуру пищи.

Есть два типа вредных остатков преднамеренно использованных в агрохимических продуктах, которые регулируются в ЕС: остатки ветеринарной лекарственной продукции и остатки пестицидов. В нашем случае это вредные остатки пестицидов, которые являются важными загрязняющими веществами в продуктах животного происхождения.

Химическая безопасность продуктов питания не может быть обеспечена без надлежащей правовой основы для защиты мясных продуктов, так как их использование может оставить вредные остатки. Основная цель санитарного законодательства ЕС по мясным продуктам (в первую очередь Регламент Европейского Парламента и Совета 396/2005 максимальные уровни остаточного содержания пестицидов в пищевых

продуктах и кормах растительного и животного происхождения) является защита и безопасность пищевых продуктов, полученных из животных и обеспечение состояния здоровья и качество сельскохозяйственных культур во всех государствах членах ЕС. Это делается в соответствии с международным стандартом и обязательствами здоровья животных. Не менее важно, однако, является регулирование защиты продукции животных.

ЕС контролирует продажу и использование средств защиты мясных продуктов (пестицидов), и устанавливает стандарты для мониторинга и контроля остаточных результатов. Поставщики из третьих стран также должны убедиться, что использованные пестициды, не разрешенные в ЕС, которые присутствуют в продуктах, и разрешенный уровень не превышают максимально допустимый уровень, который разрешен в соответствии с законодательством ЕС.

До 1 сентября 2008 года законодательство по определению максимального уровня концентрации остатков пестицидов было закреплено совместно за Европейской Комиссией и государствами-членами ЕС. С 1976 года более 45000 комбинаций максимально допустимого уровня концентрации остатков в ЕС были установлены для различных товаров для 245 пестицидов для зерновых культур (регулируется Директивой 86/362/ЕЕС), для продуктов питания животного происхождения (Директива 86/363/ЕЕС), для фруктов и овощей и других растительных продуктов (Директива 76/895/ЕЕС и 90/642/ЕЕС).

Для десятков тысяч видов комбинаций пестицидов, которые не были закреплены в ЕС, государства-члены могли сами установить допустимую концентрацию на национальном уровне для облегчения торговли и защиты здоровья своих потребителей. Тем не менее, безопасность потребителей в одной стране не обязательно означает, что все потребители в ЕС защищены, потому что характер потребления продуктов питания и отличаются в одном государстве-члене от другого. В настоящее время продукты питания и корма свободно перемещаются на внутреннем рынке ЕС, и поэтому необходимо гарантировать, чтобы все потребители в ЕС были одинаково защищены от воздействия неприемлемых уровней пестицидов в их еде.

Начиная с 1 сентября 2008 года, Регламент Европейского Парламента и Совета 396/2005 по максимальным уровням остаточного содержания пестицидов в пищевых продуктах и кормах растительного и животного происхождения определяет новый полностью согласованный набор правил для остатков пестицидов. [3] Настоящий Регламент упрощает существующее законодательство по гармонизации максимально допустимого уровня остатков пестицидов и, что делает его законом прямой направленности. Данный Регламент 396/2005 заменил собой старое законодательство ЕС, которое устанавливало различные уровни для разных видов продукции: некоторые виды фруктов и овощей (Директива 76/895 / ЕЕС), крупы (Директива 86/362 / ЕЕС), продукты питания животного происхождения (Директива 86/363 / ЕЕС) и растительные продукты, в том числе фрукты и

овощи (90/642 / ЕЕС).

Целью было:

- а) объединить различные товарные группы в одном регламенте;
- б) гармонизировать МДУ в странах ЕС из системы отдельных национальных МДУ; и
- в) обеспечить тот же уровень защиты животных кормов.

Чтобы обнаружить конкретные МДУ для того или иного пестицида, необходимо следовать следующим законодательным актам, которые представлены в Приложениях I-VII к Регламенту № 396/2005. Эти Приложения предоставляют информацию относительно того, существует ли уже гармонизированный порядок определения МДУ, или же национальный порядок определения МДУ все еще применяется, или же есть какая-то другая предварительная договоренность по определению МДУ, применяемая к продуктам, ввозимым в ЕС. [4]

Приложения к Регламенту № 396/2005 конкретно определяют МДУ и продукты, к которым они применяются:

Приложение I — это список продукции, на которую применяются положения по МДУ. Приложение I было установлено Регламентом Комиссии ЕС № 178/2006. Оно содержит 315 продуктов, включая фрукты, овощи, специи, крупы, продукты животного происхождения.

Приложение II — это список окончательных МДУ ЕС и оно объединяет существовавшее законодательство ЕС до 1 сентября 2008 года, определяя МДУ для 245 пестицидов.

Приложение III — это список так называемых временных МДУ. Это результат процесса согласования, пестицидов, для которых, до 1 сентября 2008 года, МДУ были только установлены на национальном уровне. Оно определяет МДУ для 471 пестицидов.

Приложение IV — это список 52 пестицидов, для которых МДУ не требуется из-за их низкого риска.

Приложение V — это список пестицидов, для которых значение будет применяться по умолчанию, если оно отличное от 0,01 мг/кг (Приложение 4 для объяснения значения по умолчанию).

Приложение VI для списка коэффициентов преобразования МДУ для обработанных товаров.

Приложение VII содержит список пестицидов, используемых в качестве фумигантов¹, для которых разрешаются специальные отступления при применении их перед размещением продуктов на рынке.

Если пестицид не входит ни в одно из выше приведенных Приложений, то по умолчанию применяется правило 0,01 мг/кг МДУ (статья 18 (1b) Регламента № 396/2005).

¹ Фумигация (от лат. *fumigare* — окуривать, дымить) — уничтожение вредителей и возбудителей болезней растений путём отравления их ядовитыми парами или газами (фумигантами).

Законодательство ЕС по определению допустимых уровней остатков пестицидов установлено для защиты потребителей и для качественной торговли продуктами, содержащими остатки пестицидов.

Цитируемые источники:

1. Малая медицинская энциклопедия. — М.: Медицинская энциклопедия. 1991—96 гг.
2. Медведев С.С. Физиология растений: учебник. — СПб.: БВХ — Петербург, 2013. — 512 с.
3. Регламент Европейского Парламента и Совета 396/2005 максимальные уровни остаточного содержания пестицидов в пищевых продуктах и кормах растительного и животного происхождения // http://ec.europa.eu/food/plant/protection/pesticides/index_en.htm (последнее посещение 30.10.2014).

Әліпбаев А.Р.,
әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-нің, Халықаралық қатынастар факультеті,
Халықаралық қатынастар және әлемдік экономика кафедрасының тарих
ғылымдарының кандидаты, доцент

Керімкулова Р.О.
магистрант

ҚАЗАҚСТАН МЕН ТҮРКИЯ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ: АЙМАҚТЫҚ ЖӘНЕ ЖАҒАНДЫҚ ДЕҢГЕЙДЕГІ ЖАҢА ЖЕТІСТІКТЕР

Қазақстан Республикасы тәуелсіз ел ретінде бүгінгі халықаралық қатынастарда бірқатар жетістіктерге қол жеткізіп, халықаралық аянда өз орнын таба алған, саяси тұрақты мемлекет деңгейіне жетті. Еліміздің сыртқы саясаты тек достық қарым-қатынастарға бағытталғаны белгілі. 2014 жылғы 21 қаңтардағы бекітілген Қазақстан Республикасы сыртқы саясатының 2014 - 2020 жылдарға арналған Тұжырымдамасы сыртқы саяси қызметінің қағидаттары мен тәсілдемелеріне, мақсаттарына, басымдықтары мен міндеттеріне негізделген. Сонымен бірге Тұжырымдамада елдік және өңірлік басымдықтарға көңіл бөле келіп Қазақстан Республикасы Түркия Республикасымен екі халықтың тарихи тегі мен мәдени құндылықтарының ортақтығы негізінде жан-жақты ынтымақтастықты нығайтуға баса маңыз береді деп айқындаған [1]. Шын мәнінде де Қазақстан мен Түркия арасындағы ынтымақтастық пен байланыстардың қазіргі жай-күйі қуанта түсуде.

Түркия Қазақстанның сыртқы саясатының оңтүстік-батыс бағытында басты орын алатын мемлекет деуге болады. Түркия тарапы да Қазақстанмен арасындағы ынтымақтастықты аса жоғары бағалайтындықтарын бірнеше рет

мәлімдеген еді. Сол ретте Түркия Қазақстанды Орталық Азиядағы маңызды әріптестерінің бірі деп санайды. 2010 жылы Түркия Республикасының 87 жылдығын тойлау қарсаңында сөз сөйлеген Түркия Республикасының Қазақстандағы сол кездегі Төтенше және Өкілетті елшісі Лале Ұлықер Түркия мен Қазақстан арасындағы қарым-қатынастың тек қана екіжақты емес, сонымен қатар өңірлік және халықаралық деңгейде де қарқынды дамып жатқандығын айтқан болатын.

Қазақстан мен Түркияның ынтымақтастығы әр түрлі форматта ұтымды жалғасуда. Соның ішінде көптеген бірлестіктер, атап айтсақ, Біріккен Ұлттар Ұйымы, Ислам ынтымақтастық ұйымы, Экономикалық ынтымақтастық ұйымы, Азиядағы өзара ықпалдастық пен сенім шаралары жөніндегі кеңес, Түркі тілдес мемлекеттер басшыларының саммиті, Түркі тілдес мемлекеттер мәдениет министрлерінің Тұрақты Кеңесі – ТҮРКСОЙ шеңберінде дамып жатыр. Бүгінгі таңда екі ел арасындағы қатынастар өзара іс-қимыл жасауда «Стратегиялық әріптестік туралы шарт» аясында, аймақтық және жаһандық деңгейлерде белсенді дамуда. Яғни, екі ел 23 жыл ішінде стратегиялық әріптестік деңгейіндегі ынтымақтастыққа қол жеткізді. Түркияның Қазақ елімен жақындығы оның тілі мен діні, ділі мен мәдениеті және этникалық топ тамырларының біртектілігінде.

Осындай іс-қимылдардың нақты нәтижесі ретінде Лале Ұлықер 2010 жылғы 15-16 қыркүйегінде өз қызметін бастаған Түркі тілдес мемлекеттердің ынтымақтастық кеңесіне қатысты: «Түркия мен Қазақстан халықтарын ортақ тіл, тарих және мәдениет байланыстырады. Осыған орай, Түркия Қазақстанмен қарым-қатынасына үлкен мән береді», - деп атап өткен еді [2]. Осы қарым-қатынастардың маңызды астарларының бірі – сауда-экономикалық өзара іс-қимыл болып табылады. 2012 жылы Түркия мемлекеті Германия, АҚШ, Жапония, Оңтүстік Корея сияқты мемлекеттерді артта тастап, Қазақстанның 10 негізгі сауда серіктестерінің қатарына енген болатын. Түркия алғашқы жылдардан бастап-ақ елімізде жеке кәсіпкерлік пен құрылыс саласының ілгерілеуіне елеулі үлес қосқанын білеміз. Қазіргі күні Қазақстанда 1500-ге жуық түрік компаниялары жұмыс істеуде. Инвестициялар және даму министрі Ә. Исекешевтың айтуы бойынша, Түрік компаниялары Қазақстан тәуелсіздік алғаннан бері Қазақстанда құны шамамен 16 миллиард АҚШ долларына жуық құрылыс жобасын жүзеге асыруда [3].

Сауда-экономикалық саладағы Қазақстан мен Түркияның өзара іс-қимылын жандандырудың маңызды аспектісі болып табылатын «Жоғары деңгейдегі стратегиялық ынтымақтастық кеңесі» және 2012 жылдың 23 мамырында Қазақстан мен Түркия арасында қол қойылған «Жаңа синергия» бірлескен экономикалық бағдарламасы жақын келешекте Қазақстан мен Түркия арасындағы сыртқы сауда көлемін 10 миллиард АҚШ долларына дейін ұлғайтуға мүмкіндік береді деп күтілуде [4]. Түркияның экономика министрі Нихат Зейбекджи қазақстандық әріптесі Ерболат Досаевпен 2014 жылдың сәуір айындағы кездесуі барысында «Қазақстан-Түркия